

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалась повернення майна відповідно до законів про добросовісне набуття. Майно, що було предметом спору, належало державі та перебувало в управлінні державної компанії. У 2003 році компанія передала це майно приватній особі як погашення боргу. Це майно було двічі відчужене, і у 2004 році його придбала заявниця. Кожна з процедур купівлі-продажу була зареєстрована в Управлінні з реєстрації майна, були видані відповідні правовстановлюючі документи.

У 2012 році Агентство з державного майна (далі – агентство) звернулось до суду із вимогою про повернення майна для зимових Олімпійських ігор 2014 року. Після провадження на декількох рівнях юрисдикції Верховний суд остаточно не визнав заявницю добросовісним набувачем та скасував її право власності на оскаржуване майно.

У 2011 році, в межах іншого провадження, заявниця зверталась із проханням про проведення кадастрової зйомки цього майна. Після розгляду справи на двох рівнях юрисдикції, було розглянуто касаційну скаргу агентства. Заявниця вказувала на непоінформованість її про це провадження і просила суд відкласти судовий розгляд. Проте суд заслухав справу за її відсутності та вирішив, що земля належить державі і буде використана для будівництва готелю для розміщення членів Олімпійського комітету, розташованого поряд із заповідником для птахів.

Оцінка Суду

Щодо порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції

Суд встановив, що рішення про повернення заявницею майна становило втручання у її право на мирне володіння майном (див, *mutatis mutandis*, *Gladysheva*, цит. вище, § 52–59) (пункт 33 рішення).

ЄСПЛ також зауважив, що таке втручання було передбачено законом (пункт 34 рішення), та, як зауважили органи влади, переслідувало легітимну мету, оскільки держава мала намір повернути майно, яке вона втратила у зв'язку із неналежним управлінням для використання його для розміщення головної міжнародної спортивної події та захисту довкілля (пункт 35 рішення).

Щодо пропорційності такого втручання ЄСПЛ звернув увагу на таке.

ЄСПЛ нагадав, що втручання у мирне володіння майном має дотримувати справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та правами особи. Це означає, що захід має бути як підходящим для досягнення такої мети, так і пропорційним їй. Необхідний баланс буде порушено у разі, якщо на особу, якої це стосується, буде покладено «індивідуальний та надмірний тягар» (див., серед інших прикладів, *James and Others v. the United Kingdom*, 21 лютого 1986 року, § 50, Series A no. 98). Органи влади мають бути здатні виправити свої помилки, проте не у випадку, де особа, якої це стосується, буде нести непропорційний та надмірний тягар

(див. *Vukušić v. Croatia*, no. 69735/11, § 64, 31 травня 2016 року, та справи, цитовані в ній). Пошук балансу відображений в структурі статті 1 Першого протоколу до Конвенції в цілому, незалежно від того, про які пункти йде мова: завжди має існувати розумне співвідношення між використовуваними засобами та переслідуваною метою. Для визначення того, чи існував такий баланс, необхідно загалом розглянути різні інтереси, про які йдеться (див. *Perdigão v. Portugal* [ВП], no. 24768/06, § 67–68, 16 листопада 2010 року), які можуть вимагати аналізу таких елементів, як умови компенсації та поведінки сторін спору, включно з використовуваними державою засобами та їх використанням, наприклад вимога органам влади діяти своєчасно, в належний спосіб та максимальною послідовністю (див. *mutatis mutandis*, *Beyeler v. Italy* [ВП], no. 33202/96, § 114, 120, ECHR 2000-I) (пункт 37 рішення).

ЄСПЛ знову нагадав, що «усунення раніше допущеної помилки не має створювати нових недоліків» і «особи, які добросовісно набули право власності, не мають нести тягар відповідальності, який по суті є тягарем держави» (див. *Pincová and Pinc v. the Czech Republic*, no. 36548/97, § 58, ECHR 2002-VIII) (пункт 38 рішення).

Щодо цієї справи ЄСПЛ дійшов висновку, що набувач майна має ретельно досліджувати його походження задля уникнення можливої конфіскації. ЄСПЛ погодився з Верховним судом, що якби заявниця виконала це, вона б дізналась, що майно, яке вона придбала, було предметом спору, і що перед купівлею Президія регіонального суду скасувала угоду між державною компанією та приватною особою. Більше того, заявницю мав би хвилювати той факт, що майно змінює власника вже втретє протягом року (пункт 41 рішення).

Крім цього, хоча держава не сплатила заявниці компенсації, нічого не вказувало на те, що вона не зможе пред'явити таку вимогу до осіб, які відповідальні за завдану їй шкоду (на відміну від *Gladysheva*, цит. вище, § 81) (пункт 42 рішення).

Насамкінець заявниця не пояснила, як вона використовувала майно, і тому Суд не міг дійти висновку, що її приватні інтереси переважали явно очевидні суспільні інтереси щодо проведення Олімпійських ігор і захисту природи (пункт 43 рішення).

З огляду на це на заявницю не було покладено надмірного тягара, а тому статтю 1 Першого протоколу до Конвенції порушено не було.

Щодо порушення пункту 1 статті 6 Конвенції

ЄСПЛ не виявив сумнівів в автентичності судових повісток, наданих Урядом в цій справі. Однак не було надано жодної інформації про те, чи було їх доставлено заявниці чи її представнику (пункт 52 рішення).

Більше того, повістки були надіслані лише за вісім днів до судового засідання, що було недостатнім, оскільки заявниця та її адвокат проживали в інших містах, аніж розташовувався суд (порівняйте, *Shandrov*, цит. вище, § 29) (пункт 53 рішення).

ЄСПЛ констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Висновок

Відсутність порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності).

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 15 вересня 2020 року і набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.